IRENE PRADES
ARIADNA FITÓ
MUSEU D'ART MODERN DE TARRAGONA

LLIBRES

Xarim i el mite de l'Ebre

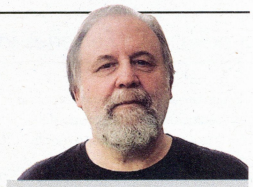

Xavier Vega Castellví

Tanit i les guerres púniques (Columna) és la incursió a la novel·la que ha fet de Xarim Aresté (Flix, 1983), una experiència que ens cal considerar seriosament, perquè és un text de qui probablement és l'artista més interessant, honest i innovador del panorama musical català, que ara ha decidit adreçar la seua voluntat expressiva cap a un terreny literari arriscat i lliscós, com era d'esperar en un creador gens convencional com ell.

Es tracta d'un curiós artefacte narratiu, d'una història travessada per una diversitat d'històries que, inevitablement, convergeixen en la música. Parla dels músics morts de gana i de la màgia de les sonoritats, de totes les músiques possibles, del rock, el blues, el pop, el jazz, la jota, el barroc i el heavy, de pianos i guitarres, de *jam sessions*, i concerts on el protagonista, un jove pianista, experimenta a l'escenari la desaparició de la seua materialitat, com els xamans, perquè "de sobte tot era un abstracte on les emocions no es podien separar dels colors ni el so es podia extirpar de la llum".

El seu pelegrinatge en els anys de formació artística i vital el du de l'Ebre a Barcelona, a Berlín un cop i un altre i al Perú, amb retorn a la vila de Gràcia, mentre es desferma *la groga*, quan "es va girar el mitjó sencer i aquell antic món ja no hi era", l'apocalipsi d'aigua enverinada, merda i plàstic que s'ho endú tot, quan els poderosos aprofiten per implantar l'estat (encara més) policíac que s'apropa a marxes forçades.

Calia tornar al poble, als orígens, i en els orígens hi ha els ibers. ("Mecangondeu... sobre ibers, llegeixes?", li pregunta l'Eugeni de can Budellet). "A Ilercavònia", diu la dedicatòria de la novel·la, i Ilercavònia és la vella pàtria dels ibers de l'Ebre. Ens caldrà recordar que "ibers de l'Ebre" és una mera reiteració, perquè es refereix al poble que vivia prop de l'*Ib*, la gran aigua (Joan Coromines *dixit*), el gran riu que dona nom a la dissortada Península Ibèrica i a mig continent americà -no menys dissortat. Potser sigui aquesta la clau del títol, tan misteriós. Finalment, sabrem que Tanit és un personatge el·líptic i, alhora, central del relat, però: per què la referència a les guerres púniques?

Potser vol remarcar l'enorme importància estratègica que ha tingut l'Ebre, al llarg de la història, perquè mentre la gairebé totalitat d'Europa seguia a la foscor de la barbàrie, el nostre riu era al melic de la civilització, la frontera entre els imperis de Roma i Cartago . I va ser quan Anníbal va travessar aquesta frontera amb els seus cinquanta-dos elefants, l'any 218 aC (probablement, prop de Flix: Carmel Biarnès va convèncer el marqués de Lozoya, que va ser a Ascó), va

ser, dèiem, quan s'inicià la gran guerra, que el mitjó es va girar i aquell món antic va deixar de ser. Era la segona de les púniques, la que segons Tit Livi fou la més gran que mai s'hagués explicat, *bellum maxime omnium memorabile*, la que havia de marcar el destí d'Europa en els següents cinccents, potser mil anys, de romanització i cristianització.

El mite plana sobre tot el relat. Andròmeda i Sant Jordi, Júpiter i la maredeu del Remei, la Deessa Mare i Cíbele, però sobretot el Mite del Sud, del sud que és el centre, la Catalunya vera i desacomplexada, l'únic lloc del món mundial on es pot viure en català *full time*, els paradís dels indepes i dels gastrònoms. Amb la lluita contra el transvasament, l'Ebre és la gran descoberta catalana del segle, i la literatura n'és un bon reflex. Després d'Arbó, Bladé, Moncada i Vergés -el cànon ebrenc- hi ha Albert Roig i Marta Rojals, Andreu Carranza i Josep Igual, Joan Todó, Albert Guiu, Pilar Romera, Miquel Esteve, Francesca Aliern, Jesús Maria Tibau, Montse Banegas... i Xarim Aresté, músic i poeta, profundament rural i radicalment urbanita, vitalista i filòsof.

La filosofia de Pitàgores i Plató, la música i els números, el llenguatge i els símbols, el coratge i la llibertat de ser. "Però la llibertat no és un dret. És una responsabilitat. I s'exerceix obeint el ventre...", diu el protagonista. El ventre i el baix ventre són les claus de la Història i d'aquesta història concreta, perquè Afrodita mou els fils del destí sota l'aparença de Gina i Selma, de les dones fortes que són el refugi del jove orfe i bastard que ens conta la seua història plena de música, soroll i fúria.

Font: biblioteca.tortosa.cat